

Van hot naar her

Vondsten — tussen Moors verleden en hedendaagse cultuur, drukte aan zee en eenzaamheid in de bergen. Andalusië inspireert met zijn geheel eigen mediterrane levensstijl.

Het Moorse erfgoed is de troef

Andalusië is altijd al een immigratieland geweest. Over de Middellandse Zee kwamen Feniciërs, Grieken, Romeinen, Arabieren en Berbers. Maar geen enkele cultuur heeft zich zo lang en duurzaam kunnen vestigen als de Arabische. De prachtige moskee van Córdoba, het Alhambra van Granada, de witte huizen van de dorpen, de trotse kastelen in het binnenland en de citadellen aan de Middellandse Zee-kust zijn alomtegenwoordige getuigen van deze middeleeuwse hoogtijdagen. Je kunt je alleen maar verwonderen.

Elke stad is anders

Cádiz, dat praktisch uit de Atlantische Oceaan oprijst, het vrolijke Sevilla, de sherry- en flamencostad Jerez de la Frontera, de havenmetropool Málaga, de grandioos gelegen universiteitsstad Granada, het bijna landelijke Córdoba en heel wat renaissance in Baeza en Úbeda – er valt veel te ontdekken!

Lichttherapie doet goed

De Arabieren en Berbers noemden de regio al-Andalus, 'Land van het Licht'. Dit pure, soms witte, bijna Afrikaanse licht verfrist lichaam, geest en ziel het hele jaar door, zelfs in de winter. Het zuiden van Spanje is bij uitstek geschikt om licht bij te tanken!

Tapas zijn een cultus, een vlaggenschip van de gastronomie in het hele land. En voor jou de kans om een culinaire reis te maken door de keuken van Andalusië. Aangeboden worden vers gesneden kaas, Iberische ham, tortilla en croquetas, maar ook gekookte groenten, peulvruchten, vis en vlees.

Ferías, fiestas, romerías

Bedevaarten, patroonsfeesten, Heilige Weken, waarvan het theatrale repertoire niet te overtreffen is, meerdaagse ferias met vrouwen in strokenjurken en mannen te paard. In de lente en zomer viert elke stad zijn grote festivals.

Koloniale rijkdom

Vanuit Palos de la Frontera vertrok Columbus in 1492 naar het westen om een nieuw continent te ontdekken. Het goud en zilver dat daarna uit Amerika kwam, werd gelost in Sevilla en Cádiz. Het maakte de adel en kerk rijk. De weelderig barokke inrichting en kunst in de kerken van Andalusië herinneren nog steeds aan deze tijd.

Flamenco

Ooit net zo gemarginaliseerd als de Andalusische gemeenschap van *gitanos* waarin hij is gevestigd. Nu immaterieel Werelderfgoed. Jerez de la Frontera, Sevilla en Granada zijn de beste plaatsen om uitstekende artiesten live te zien.

Welk terras is het mooist? Witte muren met overal keramische potten vol geraniums, begonia's, anjers, hortensia's.

Strandplezier en geluk op de toppen

Toeval van geologische ontwikkeling? Goddelijke schepping? De Andalusiërs is een bijzonder mooi stuk van de aarde toebedeeld. Met duinen, zandstranden en moerassen aan de Atlantische Oceaan, kilometerslange stranden aan de Middellandse Zee ten westen van Málaga en in het oosten kliffen met vele baaien. En nergens ben je ver van eenzaamheid, ruimte voor natuurbelevissen of outdoor-avonturen in de bergen. De Costa del Sol dankt haar schoonheid niet in de laatste plaats aan het silhouet van de Betische Cordillera, die in het achterland oprijst en tot bijna 3500 m stijgt in de Sierra Nevada.

Málaga, Costa del Sol en het achterland

Zon, zee, bergen — de kusten en kustbergen rond de mediterrane metropool zijn mooi en wild.

blz. 17

Málaga ★

De urban hotspot aan de Middellandse Zee. Superlocatie, geweldig klimaat, mooie vegetatie, stranden om te hardlopen en fietsen, veel (straat)kunst, de beste tapas. Met een Arabisch kasteel. Een stad voor iedereen die op zoek is naar het goede leven ...

blz. 36

Frigiliana

Kan een dorp mooier zijn? Nee! Het beste voorbeeld van een Andalusische *pueblo blanco* ligt tegen de grillige achtergrond van de Sierra de Tejeda-Almijara, die uitnodigt tot natuurexcursies.

Hoeveel torens denk je dat de kust van Málaga bewaken?

Erin duiken

blz. 35

Acantilados de Maro-Cerro Gordo

Te voet gaat het steil bergafwaarts naar de droombaaier bij Nerja.

blz. 111

Antequera

De rust van een platte-landsstadje met kerken en kloosters doet goed. Maar de 'Slapende Reus' en de dolmen zijn mysteries.

blz. 46

Caminito del Rey

Het spectaculaire wandelpad loopt langs de rotsen boven een diepe kloof.

blz. 54

Gibraltar

Een stukje Groot-Brittannië aan de Spaanse kust is nog altijd een twistpunt en een eigenaardige aanwezigheid. Onconventioneel zoals de apen, de brutale mascottes die op de rotsen worden geaaid. Het uitzicht over de Baai van Algeciras tot aan Afrika is werkelijk schitterend!

blz. 58

Ronda

Midden in het bergstadje vind je een heel diepe kloof. Deze tot op de bodem verkennen, is een leuk doel. Net als het pad rond de oude stad, waarvan de muren ooit door de Arabieren zijn gebouwd.

blz. 66

Cueva de la Pileta

Kunst uit de prehistorie: de tot 25.000 jaar oude rotsschilderingen vertellen nog steeds over het leven van de oerbevolking van Andalusië.

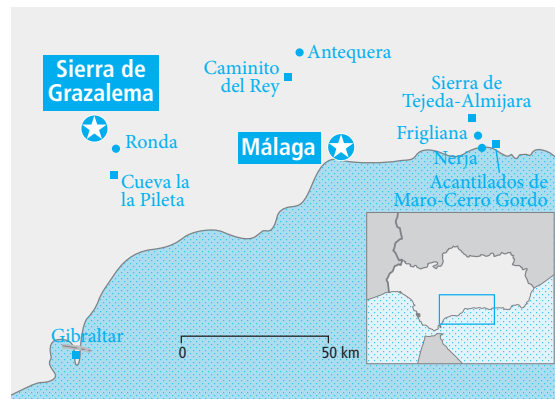

blz. 66

Sierra de Grazalema ★

Een biosfeerreservaat met een ongewoon rijk aanbod aan bomen. Tijdens het wandelen vullen je longen zich met zuurstof, in de witte dorpen heerst bergrust.

Culinair kun je aan de zonnige kust niet om de *espetos* heen. De sardinespiesjes worden gegrild boven een houtvuur.

Geen kustplaats zonder boulevard. Ga er 's avonds wandelen, haal diep adem, luister naar de golven, zie alleen water tot aan de horizon. 'Te llena con paz' (Het geeft je innerlijke rust), zegt een vriend.

beleven

Zee en bergen

H

Het kapitaal van de Costa del Sol, de Andalusische zonnekust, is het paradijselijke klimaat: in de zomer is de hitte draaglijk en in het koude seizoen kun je hier fantastisch overwinteren. In december kun je in een T-shirt over de kerstmarkt lopen. Meer dan driehonderd zonnige dagen per jaar zijn een ongeëvenaarde waarde. In de zomer, wanneer het op het centrale Spaanse plateau ondraaglijk heet wordt, trekken veel Spanjaarden van het binnenland hiernaartoe. 's Winters komen er vooral Duitsers, Nederlanders en Britten.

Costa del 'Betón'?

De betonnen bergen en de verstedelijking van voormalige vissersdorpen langs 100 km kust met fijne stranden ten westen van Málaga laten zien: toeristen, semi-inwoners en vastgoedhaaien hebben het gebied altijd gewaardeerd. De Costa del Sol ten oosten van Málaga en de aangrenzende kuststrook van de Costa Tropical (Tropische Kust), die al tot de provincie Granada behoort, wordt meer bepaald door rotspartijen en mooie baaien en is op basis van deze topografie discreter gebouwd.

TER ORIËNTATIE

Info: malagaturismo.com, meestalig, goed overzicht; visitacostadelsol.com; costanachrichten.com, met een gedeelte over de kust; sierranieves.com; sierradelasnieves.es.

Vervoer: de kust is goed bereikbaar met bussen die vertrekken vanaf het centrale busstation of de Muelle Heredia aan de haven van Málaga. Lokale treinen (lijn C-1) rijden naar Torremolinos-Fuengirola en stoppen op de luchthaven. Voor tochten in de bergen is een auto praktisch of zelfs essentieel.

De magie van de bergen

Het bergachtige achterland met oude plattelandssteden als Ronda of Antequera en talloze witte dorpjes in de plooien van de Cordillera is buitengewoon aantrekkelijk. Ingebed in deze bergen liggen verschillende natuurparken. Schilderachtige landschappen met grotten en kloven, met spannende natuurspektakels zoals de Torcal de Antequera of de Garganta del Chorro, maken de bergen van de provincie Málaga tot een paradijs voor wandelaars, fietsers en natuurliefhebbers.

Málaga

De mediterrane hotspot van Andalusïë is lange tijd een vervallen haven- en industriestad geweest. Op het juiste moment kozen de lokale politici voor structurele verandering, moderne technologieën en digitalisering. Ze bouwden het technologie- en wetenschapspark PTA (Parque Tecnológico de Andalucía), dat nauw samenwerkt met de universiteit. Honderden bedrijven, zowel multinationals als start-ups, hebben zich hier gevestigd. Om investeerders en experts aan te trekken, deed de stad er alles aan om zichzelf aantrekkelijker te maken. Het toverwoord, de *claim to fame*, luidde: Picasso. De stad maakte slim gebruik van het gelukkige feit dat Pablo Ruiz Picasso in 1881 in Málaga werd geboren en de wereldberoemde schilder is een leidend motief geworden van citymarketing. Het Picasso Museum, geopend in 2003, werd gevolgd door an-

dere kunstmusea, zodat Málaga een echte culturele impuls beleefde.

Málaga is een van de oudste steden van Spanje. In de 8e eeuw v.Chr. koloniseerden Feniciërs de baai, beschermd door de bergketen van de Montes de Málaga. Het machtige kasteelcomplex boven de stad is het bewijs van het belang van Málaga onder de Moren. De stad behoorde tot het Nasridenkoninkrijk Granada totdat hij in 1487 door de christenen werd veroverd. Tegenwoordig scoort Málaga met een zeer mooie oude stad, stedelijke levendigheid, lange stranden, subtropische groene gebieden en veel kunst en cultuur.

De oude stad

Mooi en levendig

In de oude stad, die voetgangersvriendelijk is gemaakt, zie je de pracht van de Malagueñische fin-de-siècle-architectuur.

Een panorama tot aan de horizon. Vanaf het kasteel van Málaga of een bar op het dak in de buurt van de haven is het uitzicht geweldig

HELP – EEN DORP IS BLAUW ...

H

Het ligt ten zuiden van Ronda, om precies te zijn: in de vallei van de Río Genil. Júzcar is niet blauw omdat de inwoners alcoholisten zijn. Het is blauw omdat alle huizen en zelfs de kerk blauw zijn geverfd. Raar maar waar. Omdat Sony Pictures een akkoord heeft bereikt met Júzcar om het volledig blauw te schilderen om de film *De Smurven in 3D* te kunnen promoten. Na de campagne moet het gebruikelijke wit worden hersteld. Maar de bewoners, zo'n 230 zielen, stemden eind 2011 om blauw te blijven. Dat trekt misschien meer toeristen. Die smurven!

vooral een bezoek waard in mei. Ze worden dan met bloemen versierd voor het Festival de los Patios Cordobeses (zie blz. 178).

Berberdorpen in de Alpujarras

Ook de dorpen op de zuidelijke hellingen van de Sierra Nevada zijn wit, maar in dit laatste toevluchtsoord van de Moren is de verwantschap met Noord-Afrikaanse Berberdorpen onmiskenbaar. In het bergachtige, soms behoorlijk steile terrein zijn de huizen in de vorm van kubussen met platte daken op de hellingen gestapeld, waarbij het hogere huis vaak leunt op het naastgelegen lagere. De constructie oogt bijzonder rustiek: de witgekalkte muren zijn gemaakt van stenen en leem, de tussenplafonds van ruwe boomstammen, het platte dak van leisteen en grijze, grindachtige magnesi-umklei (*launa*), een waterdicht mengsel. Daaruit verheft zich een kegelvormige

witte schoorsteen. Dit is bioklimatische architectuur: aangepast aan de natuurlijke omstandigheden, gebouwd met lokale materialen, met een optimale energie-efficiëntie dankzij de oriëntatie van de huizen op het zuiden.

Vorbereid op klimaatverandering?

De witte kalk die op de muren wordt aangebracht, heeft in warme landen twee belangrijke functies: hij heeft een desinfecterende en verkoelende werking doordat hij zonlicht weerkaatst. De Arabische nederzettingstructuur en groene binnenplaatsen harmoniëren perfect met het hete, droge klimaat van Andalusië. Wie op een warme dag door de oude stadswijken van Córdoba, Granada of Sevilla slentert, merkt het microklimatische verschil met de moderne bebouwing eromheen: de zon dringt minder intens door de smalle straatjes, de witte huismuren weerkaatsen het licht, fontein en planten op de binnenplaatsen verhogen de luchtvochtigheid en matigen de temperatuur.

Welke dorpen zijn het mooist?

Misschien wel een dorp dat je zelf zult ontdekken buiten de vermelding in dit boek. De oudere dorpen van Andalusië zijn eigenlijk allemaal 'wit'. Alleen in het achterland van de Middellandse Zeekust vind je al talloze zeer mooie *pueblos blancos*: Casares, Benalmádena Pueblo, Mijas, Comares, Cómpeta, Frigiliana, Salobreña en Mojácar. In West-Andalusië zijn Arcos de la Frontera, Vejer de la Frontera en Medina Sidonia de moeite waard, rondom Ronda Zahara de la Sierra, Grazalema, Villaluenga del Rosario en Olvera. En in de Alpujarras Pampaneira, Bubión, Capileira en Trevélez. ■

De natuur behouden

Dat gebeurt niet vaak — zo'n verscheidenheid aan ecosystemen, landschappelijke contrasten en geologische capriolen in zo'n klein gebied. Natuurbescherming is een topprioriteit, een vijfde van het landoppervlak van Andalusië wordt beschermd.

Waar de mens zich terugtrekt, hebben natuur en biodiversiteit de beste kansen? De journalist Sergio del Molino behandelt in zijn boek *La España vacía* ('Het lege Spanje') de ontvolking van het platteland. In de afgelopen decennia zijn enkele duizenden dorpen leeggelopen. Ook in de Andaluische bergen bestaan gehuchten met soms maar enkele tiental-

len – meestal oude – inwoners, zonder priester, zonder winkel, school of bar.

Door het gebrek aan opleiding en economisch perspectief trekt men naar de steden en kusten, waar de betonmolens de afgelopen decennia niet hebben stilgestaan. In 2021/22 woonde 11,5% van de Andalusiërs nog in een landelijke omgeving (gemiddeld

Natuurlijke wetlands zoals de Fuente de Piedra bij Antequera worden in het dorre land speciaal beschermd. De lagune is een broedplaats voor een grote kolonie roze flamingo's